

debatt@klassekampen.no

KRONIKK
& DEBATT

Stram opp etatene

AAP
Marit Kiste

Arbeids- og sosialdepartementet har ute en høring om endringer i arbeidsavklaringspengeordningen (AAP), med frist 30. oktober.

Det er flere gode poenger i departementets fremstilling av utfordringene med AAP. Jeg er imidlertid bekymret for unge med alvorlige kroniske sykdommer som blir holdt på AAP når de burde fått uføretrygd. Dessuten er det flere mottakere med mer diffuse helseplager som ikke blir trodd eller forstått og derfor ikke får riktige tiltak, og som opplever stor utrygghet for hva Nav kan finne på, om de mister stønaden. Hvis tanken er at folk skal skremmes for å komme i arbeid, da forstår ikke regjeringen realitetene.

Myndighetene har i for liten grad innsett realitetene for en del diagnoser. Det må være mulig, ved veldokumenterte kroniske sykdommer, å gi en raskere vurdering om funksjonsnedsettelsen og inntektsnivået. Kronisk sykdom varierer dessuten i omfang over tid. Nav har i dag for stort handlingsrom til å gjøre subjektive vurderinger av arbeidsevne. Når diagnoser er lagt frem, bør det ikke være opp til Nav å gjøre en annen vurdering. Det medfører mange klagesaker, økt stress og sykkelighet. Nav kan komme raskere frem til riktige stønader og tiltak dersom lovgiver begrenser denne muligheten.

Leger, Navs saksbehandlere

og samarbeidende virksomheter bruker mye tid på sine vurderinger. Helsevesenet og velferdsetaten går saktere og saktere under byrdene av alle disse, langt på vei, subjektive og unøyaktige vurderingene.

Mennesker som selv vil inn i et arbeidsretta tiltak, og kanskje har konkrete forslag, trenger å få rask hjelp. De som rammes av alvorlige kroniske sykdommer i ung alder bør kunne gis uføretrygd på grunnlag av helseopplysningene. Likevel må denne gruppen beholde retten til utdanning, slik at de kan få muligheter til å delta i samfunnslivet.

Det er veldig bra å kreve tettere oppfølging av mottakerne. Mange går i dag bare og venter, og opplever at det verken blir iverksatt hensiktsmessige arbeidsretta tiltak eller behandling. Samarbeidet mellom Nav og helsevesenet er ikke godt nok. Partene har ikke god nok forståelse av sine roller, noe som medfører lange perioder hvor ingen tar initiativ.

Det er behov for innstramning overfor etatene, ikke overfor langtidssyke. Formålet med å understreke en ramme på tre år bør være at Nav sammen med fastlegen og spesialisthelsetjenesten gir mer effektiv og realistisk oppfølging. Men det vil alltid være behov for fleksibilitet.

Jeg håper at departementet og regjeringen ikke bare er ute etter å spare penger. Målet må være å bedre situasjonen for folk som faller ut av arbeidslivet eller ikke kommer inn i det.

Marit Kiste,
Larvik
m-kiste@online.no

Følg med i egne tall

ETTER-
UTDANNING
Arne O. Walbye

Frp mener i et innlegg 20. oktober at Jonas Gahr Støre ikke har fulgt med når han uttaler seg om etterutdanning. Anklagen slår tilbake på stortingsrepresentant Lill Harriet Sandaune, som sitter i utdanningskomiteen. Hun hevder at nesten 6000 lærere har fått tilbud om etter- og videreutdanning i matematikk, norsk og engelsk i år.

I utgangspunktet inneholdt studiekatalogen 5050 plasser for i år. Utdanningsdirektoratet fortalte i april at 5617 lærere fikk tilbud om

videreutdanning. Det er riktignok nesten like mange som antallet avviste søknader, men ikke på langt nær korrekt tall. Faktat er 1158 innvilgede søknader i engelsk, 2012 søknader i matematikk og 1083 i norsk. Til sammen 4253, langt under 6000.

Studieåret 2011–12 la den rødgrønne regjeringen ut 2500 studieplasser for kompetanseheving. Det er ikke lett å følge påstanden til Sandaune, som hevder at nærmere tre ganger så mange lærere nå får mulighet til å ta videreutdanning.

Arne O. Walbye,
adjunkt Søndre Land
walbye@online.no

Ingen grønn kraftkamerat

ENERGI
Halvor Hoddevik

I Klassekampen 26. oktober skriver statssekretær i Finansdepartementet Jørgen Næsje at regjeringens skatteforslag «styrker insentivene til å investere i norsk vannkraft». Dette er patent feil.

Norske vannkraftselskaper er underlagt mange forskjellige skatter. De to viktigste er selskapskatten og grunnrenteskatten. Selskapskatten er, som for andre selskaper, en skatt på resultat etter fradrag for rentekostnader på selskaps gjeld, såkalt alminnelig inntekt. Grunnrenteskatten er imidlertid en skatt på resultat før fradrag for rentekostnader – den såkalte grunnrenteinntekten.

Riktignok innvilges et lite fradrag i dette inntektsbegrepet som kalles friinntekten, men denne er i dagens skatteregime knapt merkbar. I de fleste kraftselskaper og i nesten alle nyinvesteringer er derfor grunnrenteinntekten større enn alminnelig inntekt. Når regjeringen vil redusere selskapskatten

med ett prosentpoeng og øke grunnrenteskatten med mer enn ett prosentpoeng, blir derfor lønnsomheten etter skatt for norske vannkraftprodusenter forverret.

Man må undres over at regjeringen hevder at dette er et «provenynøytralt» tiltak. Det kan skyldes at en del verk ikke betaler grunnrenteskatt fordi de har gamle fremførbare underskudd. For at staten skal få samme antall kroner inn fra bransjen, må grunnrenteskatten da økes mer enn selskapskatten. De gamle fremførbare underskuddene vil imidlertid konsumeres raskere, som er en kostnadsøkning. Økonomisk er skatetrykket definitivt økt.

Mot nyinvesteringer, som ikke har noen fremførbare underskudd, er tiltaket uansett en effektiv vaksine.

Næsje skriver at prosjektet som er lønnsomme før skatt, er lønnsomme etter grunnrenteskatt. Dette gjelder kun selskaper uten gjeld. Videre er overskudd alene ikke tilstrekkelig for å iverksette en investering. Den må levere en rimelig forventet avkastning på investert kapital. Regjeringens forslag reduserer forventet avkastning etter

skatt på investeringer i norsk vannkraft.

Grunnrenteskatten er en skatt på den «superprofitt» norske vannkraftprodusenter nyter ved å utvinne energien i vannet uten å betale for den. Det er her friinntekten kommer inn. Kraftselskapene får nemlig lov til å tjene friinntekten for man sies å ha tjent en superprofitt. Så hva er nå denne friinntekten? Friinntekten innebærer avkastning på investert kapital lik en kort statskassesevkselrente. Den er i dag en halv prosent. Det må være verdens laveste superprofitt.

Vannkraftselskapene leverer den grønneste kraften som finnes. De står overfor store investeringsforpliktelse for de kommende årene. Med stadig lavere kraftpriser har kraftselskapenes avkastning og kredittverdighet vært i fritt fall i flere år. Overfor denne bransjen mener altså regjeringen det er naturlig å innføre en investeringsfremtlig skattevridning.

Om regjeringen vil ha investering i grunn norsk vannkraft bør friinntekten heves til et meningsfullt nivå. Samtidig bør man innestå for de realiteter som ligger i eget skatteforslag – ikke beskrive dem med hvitmalte eufemismer.

Halvor Hoddevik,
arbeidende styreleder i
Rann Rådgivning AS
halvor.hoddevik@rann.no

Nytt «trepartssamarbeid»?

ARBEIDSLIV
Harald Berntsen

De som (i motsetning til Klassekampen) var til stede på landsmøtet til Norsk Jernbaneforbund i Oslo 23.–26. oktober, fikk høre at i sine sluttinnlegg gjorde gjestene LO-leder Gerd Kristiansen og Arbeiderparti-leder og statsministerkandidat Jonas Gahr Støre det uttrykkelig klart at de ikke akter å bruke eventuell regeringsmakt etter valget i 2017 til å reversere Erna Solbergs og Siv Jensens liberalisering av arbeidsmiljøloven.

Det eneste Kristiansen og Støre kunne love, var å lukke den økte adgangen til midlertidige ansettelser som Solberg-regjeringa har innført i loven. Det er som kjent en adgang som ifølge NHO-sjef Skogen Lund ikke er særlig viktig for arbeidsgiverne, den er uansett på plass gjennom den voksende bransjen av bemannings- og entreprisereselskap.

For NHO og andre arbeidsgiverorganisasjoner, også offentlige, er det mye vikti-

gere å sikre den økte makta over arbeidstida som Solberg-regjeringa har gitt arbeidsgiverne, og som er blitt gjenstand for ei rekke arbeidskonflikter de siste åra.

Verken denne flyttinga av makt bort fra fagbevegelsens kollektive kontroll eller Erna Solbergs øvrige revisjon av arbeidsmiljøloven, ville Støre og Kristiansen gi noe løfte om å reversere. De var snarere opptatt av å slå fast at arbeidsmiljøloven må fornyes, som om loven ikke stadig er revidert sia den blei innført i 1977.

Om hvordan skal fornyelsen skje? Jo, ifølge både LO-lederen og Arbeiderpartilederen skal loven bringes up-to-date gjennom den såkalte «norske» modellen, det vil si av et nytt partssammensatt utvalg av representanter for NHO, LO og staten. Støre og Kristiansen vil altså gjenta suksessen fra det utvalget som blei nedsatt av Stoltenbergs første regjering for å utarbeide en ny arbeidslivslov, og som la grunnlaget for Bondevik-regjeringas «oppmjuking» av arbeidsmiljøloven før valget i 2005, ei oppmjuking som Stoltenbergs nye

«rødgrønne» regjering deretter reverserte etter krav fra fagbevegelsen.

I slutten av januar 2015 gjennomførte fagbevegelsen en vellykket generalstreik mot Solberg-regjeringas forslag til forny liberalisering av loven. Gerd Kristiansen uttalte da at ved tariffoppjøret i 2016 skulle LO kreve de bestemmelsene som regjeringa tok ut av loven, inn i tariffavtalene. Dette blei det ikke noe av, LO-ledelsen aksepterte i stedet NHOs blanke avvisning av i det hele tatt å forhandle om slike bestemmelser i tariffoppjøret.

Var bakgrunnen at etter mye gråt og tenners gnissel slapp Gerd Kristiansen inn i varmen på Kristin Skogen Lunds kontorer i NHO, mot å kvittere med å legge opp til at liberaliseringa av arbeidsmiljøloven ikke skal reverseres, men at ei ny regjering Støre vil lage en ny lov i samarbeid med LO og NHO?

Vil LO-kongressen våren 2017 gå med på et slikt opplegg, og vil det kunne mobilisere landets fagbevegelse for ei ny regjering?

Harald Berntsen,
historiker